СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 219. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 21-го жовтня 1942. | No. 219. Jersey City, N. J., Wednesday, October 21, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РОЗВАЖНИЙ ГОЛОС ПРО АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ І ПРО БУДУЧІ ПОВІТРЯНІ БИТВИ

ВАШИНГТОН. — Бюро военної інформації подало до широкого відома інформації відносно якости американських літаків, яктеж подало перестрогу відносно будучих повітряних змагів. Американські літаки, назагал беручи, є кращі ніж середньої якости. Деякі типи літаків є кращі від усіх чужих літаків, але деякі типи літаків є кращі від усіх чужих літаків, але які не мають собі рівних. Також добрі два інші типи бомбовиків. Зате гончі літаки є гірші від німецьких, чи британських. Що деякі типи гірші, причиною є те, що до війни Америка занедбувала свою техніку, а також, експерементувала з такими типами літаків, які найкраще надаються до домашньої оборони, а не для боротьби в Европі, чи в інших краях. За той ізоляціонізм тепер американські летуни мусять платити кровю, говорило згадане бюро. Воно також дало дуже тверезу перестрогу відносно будучих военних подій. В будучому, каже воно, будуть відбуватись великі повітряні битви і в тих битвах Америка може зазнавати тяжких поразок. Не треба малювати собі всего найкраще. Треба бути готовим до тих будучих поразок і замісць падати духом, готовитись до них духово і матеріяльно. Ми щойно зачали битись, говорить те бюро. І хай ніхто не думає, що без рішальної перемоги над ворогами Америка захоче замиритись.

ПОПРАВКИ ДО ЗАКОНОПРОЄКТУ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

ВАШИНГТОН. — Сенат застановляється тепер над законопроектом обниження військової служби з 20 літ до 18. До того законопроекту вже декілька сенаторів зголосили свої поправки. Один з них подав, щоб в певній віддалі від військових касарень, в котрих будуть міститись ті молоді хлопці, заборонити всяку продажу алькогольних напитків, як теж цілком викорінити проституцію. Інший сенатор подав, щоб тим молодим хлопцям, котрі мають йти до війська і проливати кров за край, дозволено голосувати при виборах і рішати, якого устрою вони бажають. Коли вони добрі до війни, то й добрі до голосування. Загальна дискусія над тим законопроєктом і над поправками має відбутись цього четверга. Як заявляють знавці він ще цього тижня буде переголосований.

24 БУНДИСТІВ УЗНАНО ВИНУВАТИМИ.

НЮ ЙОРК. — Лава присяглих признала винуватими підбурювання проти военної служби 24 бундистів. Їм грозить кара до пять літ тюрми і $10,000. Ті націстичні провідники через свою організацію розсилали комунікати, в котрих накликали американських німців до спротиву проти військової служби. А коли конґрес ухвалив примусову військову службу, вони старались представити ту ухвалу, як сліпий вчинок, виконаний під натиском уряду.

ЗАКОНОПРОЄКТ В СПРАВІ КАР НА САБОТАЖІ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський судовий комітет вніс законопроєкт, на основі контрого можна булоб належно покарати тих осіб, що поповнюють ріжні акти саботажу, чи шпиґунства. На основі того законопроєкту караноб тяжкими карами, до кари смерти включно, за такі провини: навмисне ушкоджування ріжних речей, будівель, машин, матеріялів і т. п.; набування і передавання інформацій в ворожі руки; посідання вибухових матеріялів, котрі можна ужити при ушкодженні комунікації; вбиття чи скалічення іншої особи. Тяжкі кари будуть наложені на тих осіб, що знають, що хтось ті речі робить, а не дадуть про те знати властям.

РОЗПОРЯДКИ В СПРАВІ МЕШКАНЬ.

ВАШИНГТОН. — Бюро заряду цін подало реґуляції, на основі котрих можна в певних випадках усунути з рентованого мешкання якогось чиншівника. Бо дотепер в перенаселених военних околицях часто траплялось, що щоб усунути якого чиншівника власник дому придумував „продаж" дому. Тепер, коли така продаж дійсно наступить, то купуючий мусить заплатити одну третю дійсної вартости, а також мусить ужити до того свої власні гроші, а не позичені. Щойно тоді, до трьох місяців, можна йому буде усунути чиншівника зо свойого дому.

СХОПИЛИ НЕБЕЗПЕЧНОГО ЗЛОЧИНЦЯ.

ШІКАҐО. — Поліція схопила небезпечного злочинця, котрий впродовж короткого часу, втікши з армії, пополнив в трьох стейтах 75 грабежей, 5 знасилувань, кілька схоплень дітей і пострілив поліцая. Ним є 32-літний Ірвін Каденс, батько двох дітей.

Взаїмне Обстрілювання Позицій на Соломонських Островах

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти подає, що японська фльота підїхала під американські позиції на Ґвадалканалі і обстрілювала їх. Зновуж американська фльота підїхала з другого боку того самого острова і обстрілювала японські позиції. Покищо обі фльоти не зударились зо собою, але насторожено чекають хвилі, щоб рушити до бою. В міжчасі напружено працюють літаки.

АДМІРАЛ КІНҐ ПРО ВОЄННЕ ПОЛОЖЕННЯ

НЮ ЙОРК. — Шеф морських операцій, адмірал Ернест Кінґ, виголосив промову, в котрій сказав, що Америка ще далі веде морську війну на два боки з одною фльотою і серед таких обставин навіть переходить до офензиви, як це сталось на Соломонських островах. Але друга американська фльота поспішно зростає і вже за рік Америка матиме дві фльоти. Тоді зачнеться справжня війна. Тепер Америка має 750,000 моряків у военній фльоті, а за рік матиме два рази стільки. До того часу не треба сподіватись якихось чудес. Команданти фльот роблять те, що можна. Вони дають собі раду як можуть і в багатьох випадках осягнули дуже гарні успіхи. Японія дуже не любить цеї морської офензиви, яку переводить Америка на Далекім Сході. Бо Японія знає про недомагання американської фльоти і була певна, що Америка на таку офензиву нездатна. Вона також знає, чого можна сподіватись, коли будуть створені дві повні фльоти. Адмірал Кінґ заявляв, що „ми тільки що почали боротись" і тому хай ніхто і не думає про замирення.

АДМІРАЛ ЛЕНД ПРО СУБМАРИНИ

НЮ ЙОРК. — Перед товариством банкирів виголосив промову адмірал Ленд, голова американської морської комісії. Він сказав, що треба сподіватись, що під зиму ворожі субмарини оживлять свою діяльність і збільшать наші жертви в кораблях. Субмаринової небезпеки нам годі буде цілком усунути, але ми могтимемо її злагіднювати, говорив він. Америка тепер будує по три кораблі на день, а буде незадовго будувати по чотири на день. Тепер вона має замовлення на три і пів тисячі кораблів, з чого поверх тисяча вже доставлена. Але тих кораблів потрібно, щоб на ріжні світові фронти доставляти масу военних продуктів. Літаки, як доставчий середник, дуже добра річ, говорив він, але вони не можуть перевезти більшої скількости. Адмірал Ленд гостро критикував юнійних організаторів, машинкових стратеґів і военних доробкевичів, що вони перешкаджають в военних зусиллях.

Пані Елеанор Рузвелт Гостем Англійської Королевої Елисавети

ЛОНДОН. — Пані Елеанор Рузвелт, дружина президента Злучених Держав Френклина Д. Рузвелта, прибуває до Англії як особистий гість англійської королевої Єлисавети, віддаючи таким робом візиту, яку зложили Білому Домови британський король Юрій і королева Єлисавета в 1939 році. Пані Рузвелт не прибуде до Англії як офіційна особа. Маючи запрошення з Англії, вона заявила, що поїде тамтуди тоді, коли її подорож буде получена з допомогою военним зусиллям Аліянтів. Перебуваючи в Англії пані Рузвелт приглянеться в першу чергу праці англійських жінок, зокрема тому, як вони приспособились до военних вимог.

НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК ДАНСЬКОГО КОРОЛЯ

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Підчас ранньої їзди верхом впав з коня і сильно потовкся данський король Християн Х, що має років 72. Тепер лежить у шпиталі й лікується. Занепокоєння в краю повстало ще тому, що особа короля являється тепер живим символом незалежности Данії. Кажуть, що король їздив кожного дня верхом, щоб люди його бачили. Тим він підносив духа. Він теж відомий з неподатности супроти німецької влади.

НАЦІСТИ ПОНОВИЛИ НАЛЕТИ НА АНҐЛІЮ

ЛОНДОН. — Англійці нагадали собі пропамятні дні з 1940 року, коли то німецькі бомбардовання були звичайним явищем. Вісімнацять міст, включно з Лондоном, чули сиґнали, що заповідали ворожі налети. Бомбардовано сім міст. Вбито до 20 осіб. Знищено два німецькі бомбовики.

СТРАТЕҐІЧНИЙ ЛЕТНИЧИЙ МАЙДАН. Летнище в Лунга на острові Ґвадалканалі, з групи Соломонських островів, на котрому американські маринарі й військові відділи відважно відбивають ворожі напади. Американські літаки можна бачити здовж майже викінченої дороги для виїзду літаків у повітря. Це летнище являється частиною зовнішньої оборони Австралії.

ВЖЕ Й В АВСТРІЇ НЕСПОКОЇ Й САБОТАЖІ

ЛОНДОН. — До тих многих територій, що опинились під націстівською окупацією, а на яких нема спокою, треба тепер дочислити ще й Австрію, згідно з тим, що подають представники „вільних австрійців". Виходить, що в німецьких сторонах, що є на пограниччю з Славонією, діють австрійські повстанчі відділи, зложені головно з селян, що невдоволені з націстівської влади. Далі кажеться, що до Відня треба було вислати більші відділи Ґестапо, бо там зачали ширитись неспокої й саботажі на великі розміри. Тер піднялись розрухи в Вінер Найштадт, відомім австрійським промисловім осередку, де виробляють военне знаряддя. Спротив слідний тепер у всіх слоях населення: серед селян, робітників, купців і інтелектуалів. З тим звязують і радіове донесення з Москви про те, що націстівська влада мала розстріляти до 17,000 австрійців від часу, як Гітлер влучив Австрію у Велику Німеччину.

ВЕЛИКЕ НЕВДОВОЛЕННЯ В ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — Реєстрація французів, від 18 до 50 року, заведена урядом у Віші під примусом Німеччини на те, щоб дістати робітників для німецьких фабрик, скінчиться повною невдачею і поширить тільки саботажі та загальне невдоволення з „співпраці" з німецьким окупантом. Такий є погляд „вільних французів". Так і думають британські політичні кола, що знають правдивий стан франції, що має тепер доставити Німеччині 150,000 робітників. Кажуть, що вона через реєстрацію доставить можливо яких 25,000 робітників. Наслідком того прийде до нового німецького натиску. Націсти здержать дальше звільнювання французьких полонених, як теж будуть заострені „поліційні міри", а може навіть буде поширена німецька окупація на більші французькі території.

НЕ ЗАЛЯКАЮТЬ, КАЖЕ МАСАРИК.

ЛОНДОН. — Чехословацький уряд на вигнанню подає, що вже одержано відомости, що націсти розстріляли пять з рідні тих чехів, що є в Англії, де ведуть акцію за визволення Чехословаччини. Ян Масарик, чехословацький міністер заграничних справ, заявив через радіо, що тільки „німецький боягуз" може припускати, що націстівські кари і варварства зможуть здержати чехів від дальшої боротьби за визволення. Він підкреслив, що гітлерівський „новий порядок" в Европі буде знищений, а націстівські провідники будуть потягнені перед суд як злочинці.

ЯПОНІЯ ХОЧЕ „КАРАТИ" АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

ЛОНДОН. — Німецьке радіо передало японський комунікат про те, що японський уряд „знайшов винними людських вчинків" тих американських летунів, що бомбардували Токіо дня 18. квітня. Виходить, що Японія думає судити й карати всіх Аліянтських летунів, а для прикладу в першу міру американських, що бомбардують у такий спосіб, що терпіти мусить головно цивільне населення. А це ніби тому, що летуни не звертають уваги на те, де й що вони бомбардують. Кажеться, що такі летуни будуть карані „відповідно до військового реґуляміну". Дальше виходилоб, що Японія вже ніби мала зловити якихсь американських летунів з того налету, про який згадано, та вже мала їх судити і покарати. Це дивне остільки, що в Америці ніхто про це не знає, бо всі американські летуни перелетіли Японію і ніхто з них не осів на японській територіЇ.

ПРОТИ НІМЕЦЬКИХ СУБМАРИН.

ЛОНДОН. — Вже відоме, що німецькі субмарини перенеслись з американського побережжя, бо там стало їм „загорячо" на береги Західньої Африки, щоб там спинювати довіз війська і военного знаряддя довкола Рогу Доброї Надії. Обєднані Держави потерпіли через те певні втрати, та тепер справа наладжена і є збільшена охорона проти загрози з боку ворожих субмарин. Та замітне, що та охорона стала такою сильною, що залякала німецьку военну команду. А це тому, що виглядає, що Аліянти готові з тої „охорони" перейти до отворення „другого фронту" саме в Африці. Іде тут, очевидно, в першу чергу про французьку пристань Дакар, яка, як кажеться в Німеччині, вже має бути „окружена". З тим лучать ще й прибуття великих американських транспортів до Леопольдсвіль в Бельгійськім Конго, як і до Ліберії, що є вправді невтральна, але якої симпатії є по стороні Обєднаних Держав.

ПРОПАҐАНДА ПРИ ПОМОЧІ ПРЕСИ.

ТОКІО. — Японські газети будуть виходити у спеціяльних виданнях на територіях занятих Японією. Зокрема станеться це на Филипінах. І то в ріжних мовах, теж в англійській і еспанській.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Відслонили Маску

Отвертість ніколи не була чеснотою націстичних провідників. Не були вони відкриті не тільки супроти чужих, яких уважали за ворогів, але навіть супроти „своїх", супроти котрих вони придержувалися парадоксальної засади, що чим більшу брехню народові сказати, тим скорше він їм повірить. Тому то в таких людей яканебудь відкрита заява являється великою подією, на яку варта звернути особлившу увагу. Це зрештою не є зовсім нічим дивним, бо коли люди, які брехню підняли до величі засади, говорять правду, до цього їх звичайно заставляє якась велика причина.

Правда цим разом вилетіла з горла д-ра Ґебельса, німецького міністра пропаґанди, себто начальника націстичної машинерії брехні. Говорив він з Мінхена, що вважається місцем народження цього масового обману, що назвався національним соціялізмом, в один з його баґатьох національних свят, якими націзм піддержує в своїх вірних льояльність до партії, а в народних масах страх до партії. В даний мент і одного й другого націсти очевидячки потребують. Війна, що мала бути кількамісячним „бліцкріґом", ввійшла вже в четвертий рік, а тут їй кінця й не видно. Російську армію ще рік тому знищено, а нині їй по двох місяцях боїв одного міста не можна забрати. Не дивниця, що навіть німецькі нерви, ославлені волячою видержливістю, не видержують, і просто, як вмираючий зо спраги потребує води, так вони потребують підбадьорення.

Це й дає їм начальник націстичного міністерства пропаґанди. Малює він німцям страшні наслідки програної, з одного боку, та світлу будучність на випадок виграної. Тут він ясно-славно малює велич здобутків німецької зброї: Які то широкі краї вона загарбала! Які на тій землі багацтва! Між іншим скільки там пшениці, нафти, заліза й вугілля, цих багатств, на котрих спирається нині багатство кожної держави! Здаватися могло би комусь, що німці заняли ці краї тільки в воєнних цілях, себто щоби заставити ворога здатися. Та Ґебельс розганяє відкрито всякі подібні сподівання як пусті надії. Німеччина на те заняла ці краї з пшеницею, нафтою, залізом і вугіллям, аби цими багатствами збогатитися, аби їх віддати на вжиток німцям. Німеччина, каже Ґебельс, має ці краї стравити, себто переробити на свою кров, мясо, кости, а щоби могти стравити, мусить ними контролювати, держати в своїй владі.

Такі цинічні слова, нагадуючі зовсім джунґлівську фільософію, кинено з Мінхена для піддержання воєнного духа серед німців. Чи піддержить він у німців цього воєнного духа, можна сумніватися, бож навіть німецькому мозкові, затабаченому десятиліттям націстичної брехні, відомо, що цинічні слова Ґебельса чули, або дізнаються, міліони, що живуть на землях пшениці, нафти, заліза й вугілля та що ці слова, замісць вдарити по ворозі, вернуться назад бумеранґом і вдарують смертельно того, що їх відкинув. Від нині вже Гебельс не буде могти дурити легковірних благодатями „нової Европи"; навіть найлегковірніші з них будуть знати, яке майбутнє готує їм Гітлер.

ҐВАДАЛКАНАЛ

Від кількох днів ми є свідками небувалих досі воєнних змагань на Пацифіку, що покищо є здебільша повиті тайною. Та якаб та тайна не була, всі здаємо собі добре справу з того, що розвиваються воєнні події дуже великого значіння. Що так є, можемо пізнати вже по тім, що заявляють представники американської воєнної сили.

Цілком слушно пишеться, що ледви який американець визнавався донедавна в якихсь там Соломонських островах, а вже про якийсь там Ґвадалканал, то й не говорити. Кажуть, що навіть найбільш цікаві американські туристи обминали цей остров, бо він непривітливий через свій клімат і дуже докучливі комарі. Та так є, що саме цей відлюдний остров є тепер у центрі не тільки нашої уваги, але й усіх Обєднаних Держав. Таке часто буває у війні. І таке сталось тепер.

Ґвадалканал став тому місцем незвичайно важкої й завзятої боротьби, бо є важним пунктом з стратеґічного згляду. І то важним для обидвох воюючих сторін. Американські війська відбили цей остров від японців, розуміючи його вагу, коли іде про дальшу воєнну акцію, звернену проти Японії. Саме звідси малося в пляні організувати дальші американські випади, щоб вигнати японські частини з інших сусідних островів, а далі й з Голяндської Індії. Японія заняла знову цей остров і збудувала там з великим трудом і коштом добре летунське поле, щоб звідтам налітати на Австралію і американські кораблі, що довозять військо і воєнне знаряддя до Австралії. З того острова задумувала Японія братись евентуально випирати воєнні сили Обєднаних Держав з Австралії. Звідси малиб теж поширяти японські субмарини свою акцію на те, щоб перервати лінію постачання з Америки до Австралії й інших місць, що є під контролею Обєднаних Держав.

Уже той коротенький огляд вказує, що боротьба, яка тепер ведеться, не є льокальною. І не іде тут про малі успіхи, а про вигляди дальших операцій, що мають завдати смертні удари. З якою впертістю японці напирають, пізнати, між іншим, по тому, що американські летуни вдержали перед кількома днями свою перевагу доперва тоді, коли знищили аж 250 японських літаків і затопили або ушкодили понад сорок японських воєнних кораблів. А тепер вони, як натякають американські звідомлення, мають громадити ще більшу силу.

Коли мова про ось таку битву, що має такі широкі розміри, то не улягає сумніву, що її вислід заважить на дальшому ході війни. Японія знає дуже добре, що означає, колиб вона той наступ програла. Це був би початок її кінця. І то скорого. Колиб одначе американським і аліянтським силам не вдалось віднести повної переваги, то це продовжилоб війну з Японією. Ризико є далеко більше по японському боці. Але, як виглядає, Японія опинилась у такому положенню, що мусить братись за це ризико, не зважаючи на втрати, хоч вони вже є дуже великі.

Ось так Пацифік став тепер тереном війни першої ваги. Сьогодня очі світа скеровані на Ґвадалканал, бо це, що там станеться, заважить на тому, що незабаром наступить на інших фронтах. А про ті фронти зачинають уже щораз виразніше говорити.

Очищення Середземного моря від Осі, про що тепер говориться, означає, що Аліянти уже готові до офензиви проти ґен. Ромеля, а французькі воєнні кораблі в Дакар означають, що і там може кожної хвилини наступити великий зудар, тим більше, що недалеко висаджено вже на беріг значні американські сили.

Ось так, з надходячою зимою, готова головна воєнна акція перенестись знад Волги і з Кавказу деінде. Куди саме, цього покищо не знаємо. Але знають це певно ті, в чиїх руках є керма. Знає це наш президент Рузвелт і знає це британський премієр Чорчил.

В АНҐЛІЇ ФОРМУЮТЬСЯ ПОЛЬСЬКІ ЖІНОЧІ ВІДДІЛИ

ЛОНДОН (ОНА). — До Анґлії приїхало з Совєтського Союзу поважне число жінок і вони вже формують окрему польську військову організацію. Осідок такої організації буде в Шотляндії, де тепер перебуває польська армія на вигнанні.

Польські жінки відбули довгу подорож через Перзію і Близький Схід. Вони тепер відпочивають і в дуже скорому часі почнуть співпрацювати з польськими військовими частинами.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА

Питання нашої української преси в Канаді з кожним днем стає важчою проблемою до розвязання. Наші молоді люди, уроджені й виховані в Канаді, майже не читають або дуже мало читають українські ґазети. Є велике число українських молодих людей, що не вміють читати по українськи. Для таких брама до українського знання замкнена. Але є велике число українських молодих людей, що вміють читати по українськи, бо національно свідомі родичі постаралися дати їм українське знання, але й вони також дуже мало або цілком не читають по українськи.

Українська преса — це провідна інституція, котра виховує український нарід; орґанізує українське громадянство до виконання власних громадських завдань. Спрямовує українські думки на шлях конструктивного думання. Пропаґує й високо несе всі українські культурні й національні цінности. Поборює всі шкідливі прояви і впливи серед українського громадянства. Уживає всіх найкращих способів, щоб затримати наш нарід у єдности при матірнім пні.

Українська молодь, не читаючи української преси, вже не стоїть у рямках українського життя. Українські справи вже перестають бути її справами. З впливом часу наші молоді люди починають тратити своє українське „я". Не знаючи свого рідного українського життя, і ваги українських справ, вони стають байдужними до всього, що зветься українське. Вони не говорять по українськи, бо не цінять рідної мови. Французи живуть у Канаді вже кілька сот літ, а вони всі, деб вони не жили в Канаді, говорять по французьки. Я ще не здибала одної людини французького походження, щоб не вміла говорити по французьки, або не любила говорити своєю рідною мовою. Їх рідна французька мова, їх католицька віра, це найбільший скарб кожної французжанки і француза канадійця. А ми українці живемо в Канаді лиш пів сотні літ, а вже наша молодь у великій мірі перестає цінити наші українські скарби. Вже нині українська преса, це преса потрібна лиш для старших людей і людей середнього віку, а наша молодь українських ґазет вже не читає. Молоді українські люди вже читають виключно по анґлійськи. Колиб вони по анґлійськи читали про щось цінного, про якісь важні справи, то з часом пізналиб, як дуже анґлійці шанують своє рідне. Можеб і в них збудилося почуття до свого рідного. А придивімся що вони читають? Лиш ті кольорові гумористичні ґазетні сторінки, і ті сторінки, на котрих великими ілюстраціями афішують голивудських акторок і акторів, або оповідання другорядних повістярів, у котрих повно дешевих романів, мордів і другого модерного сміття та бруду. Тяжко собі представити, на яких шляхах шукає душевного корму молода українська душа. Тяжко думаючій українській людині дивитися очима й душею на життєву стежку української молоді:

Молода українська душе, як ти можеш бути задоволена таким дешевим, і мізерненьким кормом? Чи ти, молода українська душе, впала в якусь зачаровану дрімоту, чи паморок, що не вмієш піднестися понад уровень пятилітньої дитини, що не можеш подивитися на світ здоровими очима? Каже анґлійська пословиця: „Маленькі голови інтересуються маленькими і мізерними річами і справами". А ми між нашою молоддю маємо много таких, що покінчили високі школи, значить, посідають високу освіту, і хто смів би їм закинути, що вони цього або того не розуміють? Так дуже вони багато знають, лиш не знають одного, що вони найліпше повинні знати й цінити, а це своїх рідних, національних скарбів. Не читаючи своєї української преси вони не можуть знати вимог свого народу. А не знаючи вимог свого народу, вони не можуть нести тої відповідальности, яку свідома молодь повинна нести серед свого громадянства. Коли таку відвічальність серед свого народу можуть нести молоді французи, то чому не можуть молоді українці?

Молоді українки й українці, читайте й говоріть по українськи. Співайте українські пісні, бо коли занехаєте своє рідне, то зі старшою українською ґенерацією закопаєте в гріб усе українське життя в Канаді. А хто є ті, що приготовили кладовище там, де повинно цвисти життя? Блудні сини й доньки нещасного народу. Народу, котрий умів прожити й нераз блестіти славою й вільним життям довгі віки. Не соромте тих предків своїх, що вміли жити навіть у найчорніших хвилинах нашої історії. Хто має в собі палкі хотіння життя й розуміє покликання свого народу від Бога, той усе переживе. — („Українські Вісти").

Ганна Арабська.

Не Зважаючи на Терор, Змагаються

„Демократ енд Кроникл", що виходить у Рочестері, пише таке:

Чотириста провідних грецьких громадян в Атенах були розстріляні, по останнім відомостям, націстами з пімсти за демонстрацію проти харчових обмежень. Сотні осіб погинули з голоду в Атенах, бо німці забрали харчі.

В Чехословаччині був розстріляний єпископ за протест проти націстичних переслідувань церкви. Інші чільні провідники в Чехословаччині пропали без сліду, або сидять в концентраційних таборах. В Юґославії патріярх сербської православної церкви, Гаврило Дозич, є вязнем в монастирі, або був ним кілька місяців тобу; в останніх часах не було про нього чутки. В цілій середній Европі зганяють дітей до націстичних шкіл, де їх вчать варварства за націстичними зразками, а їх батьки терплять в мовчазній аґонії. Навіть квізлінґи в Норвеґії почали бунтуватись і багато з їх провідників попали в концентраційні табори за те, що відмовлялись боротись за Гітлера проти Росії.

Не зважаючи на увязнення, тортури, відбирання дітей, розстріли рідних та близьких, населення Европи у всіх окупованих націстами країнах від Норвеґії до Греції, далі змагається. Де є тільки змога, спиняють продукцію, перешкоджають транспортові і комунікації і не тратять духа свободи.

Це явище повинно одушевити всіх крім націстів, повинно викликати глибоку пошану до людського геройства та посилити тверде переконання, що модерне варварство Гітлера ніколи не може вийти переможцем.

ФАНЦУЗЬКІ ЖИДИ В БАСАРАБІЇ

ЛОНДОН (ОНА). — Французька ґазета в Лізбоні надрукувала вістку, що депортовані з Франції жиди вже прибули до Басарабії і будуть інтерновані в бараках біля Кишинева. Вони прибули до Кишинева в тягарових ваґонах і їхали з Франції цілих два тижні. Всіх жидів є 20,000 душ і румунський уряд має на думці збудувати для них окреме жидівське село біля Каларси.

Люди, що були в той час на залізничім двірці, як тягаровий потяг привіз з Франції жидів, оповідають, що цілий двірець представляв собою жахливий вид. Німці привезли тих нещасних людей в запльомбованих тягарових ваґонах як худобу. Половина їх в дорозі померла, але трупів не було як з ваґонів викинути і їх привезли до Кишинева. Кажуть, що на стації був такий сморід, що не можна було витримати. Німці поводилися з жидами дуже брутально і не давали їм нічого їсти. Як на двірці відчинено двері прибувших з Франції ваґонів, то жиди не могли самі з ваґонів виходити. Всі були втомлені й виморені до того ступня, що треба їх було виносити.

НАДІЯ КИБАЛЬЧИЧ

Пропащі Сестри

(Повість).

12)

— Що ви робитимете, як підете до дому? — спитала Ліза.

— Що... спати ляжу...

— А потім?

— А потім... не знаю... повечеряю та спати ляжу.

Йому часто бував такий допит і завсіди доводилося однаково відповідати, бо однаково минав його час. Ще ніхто з тих, у кого була закохана Ліза, не давав їй так мало приводів для ревнощів. Але вона чогось найбільше боялась за нього.

Коли він пішов, вона лягла спочивати і встала тільки тоді, коли вже був час пити чай. Вона пішла у їдальню, але коли сходила, Оля, не бачучи її, прожогом кинулася до вікна, бо зачула гуркіт фельшерського шарабана, котрий добре знала.

Ліза навспинячках, тихо як кішка, побігла за нею і подивилася через її плече у вікно.

Поуз двір проїхав фельдшерський шарабан, а на ньому замісць Омельченка сидів учитель з почмейстром.

Олі одразу стало так сумно, що аж сльози підступали до очей. Тільки вона повернулася, щоб одійти від вікна, як в її плечі впялися, мов залізні, пальці, і приглушений від скаженої злости голос, просичав:

— Гадино! Падлюко! Ти хотіла йому показатися?

Пальці нігтями впялися в тіло крізь тоненьку тканину.

— Гадино, ти хочеш у мене його одбити? Я тобі всю морду потовчу! Стрівай, як ти заснеш, я тобі гарячим утюгом всю морду розгладжу! Сама себе не пізнаєш!

Оля сіпнулася вперед і вирвалася. При цьому різкому рухови Ліза одхитнулась і вдарилася плечем об стіну.

— Ой! Ой-ой! — несамовито заверещала Ліза що сили напружуючи голос і вибігши в пекарню, де були чужі жінки, і почала кричати:

— Мене сестра бє! Мене вона катує та мучить! От це тільки вона мене так ні з того, ні з цього ударила в груди, що я впала і вдарилася до стіни головою! Ох, ох! Ох, Боже мій! Боже мій, яка я нещасна з такою сестрою! До паничів так і лізе, так і лізе! Вдержати не можна! А коли почни їй сперечати, так вона от що робить! От пройдисвітка, волоцюга, повія!

Безліч лайливих безсоромних слів посипались з скривлених уст розлютованої Лізи; вона вже не знала, що кричить, аби кричати, аби вимовляти найуразливіші гидкі слова.

Бабуся поралася біля печі насуплена та мовчазна. Жінки сиділи спустивши очі і мов би нічого не чули. По їхньому було зовсім не подоба Лізі отаке клепати при чужих людях на сестру, не подоба вимовляти такі слова, ще й прикладати до рідної. Ну, та вони, як і інші тепер, вважали Лізу ніби без клепки, знали, що про Олю нічого поганого ніхто не скаже, окрім сестри, а та, того так уїдається, що Оля молода та гарна.

Викричавши все, що скаламутилося в душі, Ліза вернулася в покої і зачинилася в своїй хаті. Вона вся трусилась від злости та жадоби помститися. Стиснувши зуби і впявшись руками у креселко, вона уявляла собі, як би то катувала сестру, як би знівечила її личко так, щоб було гидко дивитися. Оттак би взяла гарячого утюга — раз-два і готово! Сталаб як сатана бридка! Або палицею по морді — раз, два, три, десять! Почуття жагучої втіхи проймає все тіло Лізи і вона несамовито стискує руки.

Ну, та це були тільки мрії, бо як би не була вона розлютована, а завсіди памятала, що за себ її покарали і це стримувало її від виконання своїх мрій.

Вона ніколи і на хвилину не подумала над тим, що Оля ніколи не ставала на її шляху, ніколи нікого не одбивала, ніколи не звертала на себе ніякої уваги. Ліза мстилася на ній за все своє безладне безбарвне життя і за всіх своїх минулих, дійсних і майбутніх суротивниць, яким вона не могла нічого зробити. Оляж була в її владі.

Всі в містечку дивувалися, чому Оля її кориться, чому мати не заступиться за неї, забуваючи історичний та світовий досвід, що хто має нахабство, хто дійсно хоче верховодити, той це й робитиме як схоче і, що як окремій людині, так і цілій нації, часом неможливо вирватися з влади, не дужчого, а просто нахабнішого та упертішого.

Помалу злоба почала втихати і тоді почав обхоплювати безмежний одчай людини, що потопає, що ще змагається і вибивається на поверх, але ніякого порятунку не бачить і вже догадується, що от-от доведеться спуститись на дно.

Не сила була погодитися, що її молодість та краса минули. Наче у темний льох мала вона спуститися і там жити довгі роки, нецікава ні собі, ні людям. З малку її виховували для заміжжя та розкішного життя і з малку вона звикла вважати, що зостатися не заміжною — це страшний сором. Як же могла вона прийняти той сором і навіки відказатися від щастя? Чого вона мусить відказатися, а інші ні? І Оля ні? Ну, нехай, коли так, то нехай і та падлюка терпить!

Тут перед Лізою, наче в дійсности, зявився учитель і її серце одразу похололо, мов вона згадала про якесь страшне неминуче нещастя. Адже тільки й надії було, що на нього! Що робити, коли і він зникне, коли його одібють ті приклятi, ті ненависні, ті подлі жінки та дівчата! Куди і чого він поїхав? Чого він потаївся і не сказав, що кудись їде? Тут щось є! Тут щось є! Він же ні з ким не водився, любив дома сидіти, а тепер взяв тай поїхав.

(Дальше буде).

Домашній Фронт

Націсти кажуть, що навіть тоді, як у Европі буде поважний брак харчів, німці все будуть добре їсти. Це дуже сумніао, проте цілком ясно, що Гітлер, наміряється залишити народи підбитих країн на голодну смерть, коли не буде — як і тепер нема — досить харчів для всіх. В багатьох частинах Европи тисячі вмирають від голоду і від хороб, що повстають в наслідок недоживлювання. Славетний націстичний „новий лад" є не тільки ладом невільництва, але й голоду.

Ми, навпаки, будемо мати досить харчів для всіх. Досить для наших збройних сил і для наших союзників, що битуться з „вісю" і для нас в дома. Ми справедливо розпреділюємо все, що маємо, всім однаково. Добровільним обмеженням споживання мяса помагаємо, щоби наша боєва сила — воєнна й цивільна — була відповідна для тяжких завдань, а мясо є важним харчом для вояків і для робітників.

Добровільне обмеження споживання мяса до 2. з половиною фунтів на особу на тиждень не зачіпає тих, хто мало їсть мяса, дітей, хорих, та старих людей. Але для тих, хто пересічно споживав більше тої кількости це значить, що треба буде їсти більше інших харчів, які мають ту саму підживну якість, що й мясо. А саме: овочі, каші, сушену фасолю, горох, сою, оріхи, молоко й сир, кури, рибу, яйця і тому подібне.

Пайкування Нафти

Бюро Адміністрації Цін накреслило чотири кроки, які мусить зробити кожний споживач нафти для огріття в тринадцяти стейтах, аби дістати пайкову книжку на нафту.

Ці кроки такі:

1. Як ви не зробили ще обрахунку ваших запасів нафти на 1. жовтня, зробіть це зараз. Ці відомости будуть потрібні для виповнення аплікації на нафтову пайкову книжку, яка має бути виповнена і віддана при реєстрації.

2. Якщо в минулому ви діставали нафту від вашого постійного продавця, правдоподібно він вам пошле вашу аплікацію і також посвідку про те, скільки нафти ви купували за минулий рік. Має це зробити невдовзі після 15. жовтня.

3. Якщо ви не дістанете від вашого продавця аплікації скоро після 15. жовтня, можете її дістати від вашої місцевої пайкової комісії.

4. Зміряйте площу кожної вашої кімнати. Не беріть на рахунок кімнати для розваг, сінеї, шаф, гаражів, льохів або літніх „сонячних" кімнат. Відомости про площу ваших кімнат мають бути вказані в аплікації на отримання пайкової книжки на нафту.

Заклик до тих, що їздять Автом

Ви можете заощаджувати гуму і помагати виграти війну якщо будете:

1. Їздити автом тільки тоді, коли конче потрібно.

2. Зі скорістю не більше 35 миль на годину.

3. Тримати гумові колеса відповідно надуті.

4. Робити реґулярний огляд колес.

5. Користуватися своїм автом разом з іншими особами.

Більше Заощаджуємо, Більше Маємо

Майже все, що тепер маємо — одяг, харчі, прилади що вкорочують працю й час, авта, рахункові машини — все це є наслідком американської продукції. Час від часу, коли що зношувалось, або псувалось, було самозрозумілим, що ті речі може замінити та сама продукція.

Тепер — досить раптово — все змінюється. Американська продукція занята по вуха найбільшим завданням, яке коли небудь зазнала будь-яка країна. Це таке величезне завдання, що наші цивільні потреби — всі, крім самих необхідних — мають лишитись не виповненими, чи нам то подобається, чи ні.

Тому обовязком кожного американця є пильно й розумно оберігати всі річи і в той же час розуміти, чому це потрібно. Хоч більшість цивільних товарів є необхідні, вони є другорядними в порівнанні з воєнними потребами й не сміють перешкоджати воєнній машині — найбільш пекучій потребі на сьогодня. Якщо ми будемо берегти речі, що вже маємо й обмежимо до краю потребу в нових річах, то наші загальні зусилля матимуть ясніший шлях до перемоги.

Американським гаслом має бути — **тратити менше, вживати менше, викидати менше та заощаджувати більше.**

НІМЦІ ВИВОЗЯТЬ З СОВЕТСЬКОГО СОЮЗУ ХУДОБУ

СТОКГОЛЬМ (Швеція). (ОНА). — Сюди наспіли німецькі газети, в яких є вісти про те, що німці вивезли з Совєтського Союзу багато худоби, яку вони бють в новозбудованій різниці в Лодзі. Газети пишуть, що тому, що привезену з Совєтів худобу нема чим в Лодзі годувати, то вона мусить бути вибита до 24 годин.

Мясо з совєтської худоби йде впершу чергу для німецького війська на фронті.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Звичайні місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 25. жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і члениць конче прийти на ці збори, бо маємо дуже важну справу до полагодження. — В. Любас, предс.; В. Єдинак, кас.; Г. Даньків, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „ЖІНОЧУ СТОРІНКУ".

Мені здається, що той пан, що пише „Шікаґовську Хроніку" таки сам хотів жінки зачіпити і порушив справу, чи вони читають „Жіночу сторінку" на те, щоб таким способом пізнати правду. Отже я відповім: Так, пане, жінки, що вміють по українськи, то і читають ту сторінку. Але біда з нами, жінками, що ми мало зорганізовані, що не маємо таких своїх клюбів, де миб сходились і про свої справи, як от і про „Жіночу сторінку", отверто й щиро між собою поговорили. І біда, що ми маємо мало таких жінок, що моглиб щось цікавого написати. І ще біда, що якщо і є, чи булиб, то зараз у нас виринають фінансові трудности, коли треба за працю заплатити.

Ми, українські жінки, ще не дуже вироблені й не вміємо так постояти за свої права як чоловіки. Це головно в політиці, а буває і в інших справах. Нема в нас відваги забрати публичне слово, а як котра і відважиться на вічу чи мітінґу, то так і видно, як многі з чоловіків тільки підсміхаються. В інших народів того нема. У нас охоту жінки до народньої чи культурної праці прибивають і тому не диво, що жінки держаться позаду, а навіть не дають про себе знати на „Жіночій сторінці". Але це не має нічого спільного з тим, що пишеться на тій сторінці. Знаю, що з цього наші жінки вдоволені. Але булоб добре, щоб жінки сходились разом і разом обмінювались думками щодо такої справи як „Жіноча сторінка", а з цього булаб більша користь як для „Сторінки", так і для нас усіх.

Олена Придун,
Ансонія, Конн.

ПОЛЬСЬКА РАДА НАРОДОВА, ВАТИКАН І КОНКОРДАТ.

Справи польського католицького костела були обговорювані в Лондоні на нарадах польської Ради Народової.

На інтерпеляцію міністер справ заграничних Рачинські відповів, що інформації, які були проголошені про ті справи, були неточні. Казав, що католицька церква, як й інші, можуть існувати в західній Польщі під німецькою окупацією як товариства, зареєстровані через владу. Є зорганізовані такі товариства окремо для поляків і окремо для німців. Ватикан з конечности з тим погодився, щоб ратувати польське релігійне життя в тім переконанню, що католицькі організації в Познаню будуть під наглядом польського єпископа Димка, а німецькі під наглядом німецького єпископа Брайтінґера. Це відноситься тільки до західної Польщі. Далі заявив, що данський єпископ Спет зістав назначений Апостольським адміністратором Холмської дієцезії.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГЕМТРЕМК, МІШ.

З діяльности українських жінок.

В неділю, дня 27. вересня Відділ Українських Жінок при Американським Червоним Хресті устроїв вечерок, получений з концертом, в честь тих діяльних жінок, які беруть активну участь в праці Амер. Червоного Хреста.

Вечерок-концерт тідбувся в Українській Хаті при Ґрейлінг вулиці.

На концерт запрошено представників А. Ч. Хреста, які в своїх промовах дякували українським жінкам за їхню щиру працю і поміч А. Ч. Хрестові.

Концерт відбувся назагал прекрасно. Недиво, бо аранжувала його знана всім у Дітройті пані Цимбаліст, наша артистка-співачка. Концерт був коротенький, але цікавий і приємний: Сама пані Цимбаліст виступила в строю А. Червоного Хреста. Співала при акомпаніяменті своєї донечки пані Галі Мічел. Спів очарував публику, а найбільше присутніх американців.

Пані Сковрон, голова укр. відділу при А. Ч. Хресті, отворила концерт американським гимном і перевела разом з публикою присягу американському прапорови. Дальше провадження концерту передала активній і енергійній жінці, пані Драґінда, що тут роджена і вихована. Вона представляла гостей і проголошувала точки програми в двох мовах: англійській і українській.

Пані Драґінда представила присутнім знану і активну американку, паню Алворд, яка є головною секретаркою міжнародного жіноцтва у Дітройті. Пані Алворд знає українок. Казала, що чула українські пісні, бачила українські народні строї - вишивки та українські національні танці. Усе те, разом з українською благородністю, казала вона, американський нарід подивляє; Клоню перед вами українську голову, казала далі, як перед добрими патріотами, що не жалієте свого часу і даєте щиру працю і поміч нашому краеви. Зате, казала вона, я маю велику честь покликати деяких українських жінок і дати їм признання та вручити їм відзнаки Американського Червоного Хреста за: працю, поміч і благородність. І хай Бог допомагає українському народові здійснити ідеали своєї державности. Такими словами кінчила пані Алворд, відома американка, свою промову, а по ній вручила трийцятьом жінкам відзнаки. Ще згадала, що це вже другий раз українки у Дітройті одержали відзначення від Американського Червоного Хреста.

Пані Драґінда представила виступ Хору Українських Дівчат, який під диригентурою панни Стефанії Андрусевич вивязалися з своїми піснями дуже гарно. Панна Стефанія Андрусевич багато вложила часу і талану в зорганізування наших дівчат, але зате вони є сьогодні гордістю Дітройту.

Виступ панни Поганни Драґінда в строю кубанського козака захопив публику. Це було щось нового. Панна Драґінда відтанцювала кавказько-кубанський танець з кинджалами.

Циганський танець відтанцювали панна Павлюк і панна Драґінда.

Виступ мішаного хору ім. Котляревського під управою професора пана Мельничука теж випав дуже добре. Пан Мельничук вміє підбирати пісні до концертів і добре, що пояснює значіння пісні:

Барітонове сольо пана Мараза при акомпаніяменті пані Галі Цимбаліст-Мічел випало прекрасно. Публика оплескувала і змусила пана Мараза виступити друге.

Адвокат пан Панчук, як запрошений головний бесідник, пояснив в українській мові значіння і працю Червоного Хреста як міжнародньої світової організації, яка помагала і помагає всім без ріжниці на національність.

Українським жінкам, які беруть в цю слушну хвилю активну участь і помагають Червоному Хрестові, належиться честь і слава.

Отець д-р Тиханський, як другий бесідник в англійській мові, дуже коректно пояснив присутнім американцям долю українського народу та його державні змагання. А теж подякував присутнім американкам за їхню участь на концерті.

Вартаб згадати, що хоч українське жіноцтво допомагає Амер. Червоному Хрестови, але не всі жінки беруть участь. Є у нас жінки-одиниці, що роками багато говорять, а нічого не роблять.

Усім нашим жінкам треба зрозуміти, що Червоний Хрест, це є міжнародня гуманна організація для всіх. За працю для неї не треба надіятись похвал; признань чи заплати. Помагайте, хто чим може, а будьте певні, що та поміч дійде колись і до наших сестер чи братів в рідним краю.

У Дітройті існує 5 відділів Червоного Хреста, які сходяться кожного тижня і шиють всякі убрання, роблять теплі светри, рукавиці і таке інше.

Головою цих відділів є пані Сковрон, яка багато часу віддає для звязку з А. Ч. Хрестом, який ознакомлює про нашу справу. Знову пані Ганиш як заступниця провадить два відділи на східній частині міста Дітройт, а пані Драґінда, як друга заступниця і звязкова, провадить три відділи на західі міста. Помагаймо їм своєю участю у добрій праці.

Е. Д.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЗАКОНОПРОЄКТ ДЛЯ ФАРМЕРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори Ла Фалет і Томас внесли законопроєкт, на основі котрого закон про взаємовідносини праці, як теж закон про суспільне обезпечення, булоб поширене також на фармерство. На основі тих законів фармери дісталиб багато привілеїв, котрими дотепер втішались лише індустріяльні робітники.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ:
331, 347 і 457 з МІЛВІЛ; 261 і 307 з ВІЛІЯМСТАВН
і 378 з ВУДБАЙН, Н. ДЖ., про

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

які відбудуться

В НЕДІЛЮ, 1. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 1, 1942)

В ҐАЛІ УКРАЇНСЬКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН
НА HOGBIN ROAD, MILLVILLE, N. J.

Збори зачнуться в год. 2. пополудні.

На ці збори повинні прийти обовязково урядники й члени всіх тут згаданих відділів. На зборах можуть бути приявні також і не-члени, що цікавляться справами У. Н. Союзу, та бажалиб стати його членами. У справах У. Н. Союзу буде промовляти орґанізатор Союзу, **А. Маланчук.** 219,24

ПАТРІОТИЧНА ІМПРЕЗА УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В НЮАРК

КОМІТЕТ ВИБОРЧОЇ ЛІҐИ
И ВСІ УКРАЇНСЬКІ ОРҐАНІЗАЦІЇ В НЮАРКУ
влаштовують
В ЧЕСТЬ ВОЯКІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ І ЇХ МАТЕРЕЙ

ВЕЛИКИЙ БЕНКЕТ

В СУБОТУ, 24. ЖОВТНЯ 1942 Р.

в 7. год. ввечір
В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛІ, 180 WILLIAM STREET, NEWARK, N. J.
На бенкеті буде відслонений

SERVICE FLAG

БУДУТЬ ПРОМОВЛЯТИ: Майор Ф. В. Сміт, п. О. Ревюк, о. д-р В. Клодницький, п. Микола Тарнавський. — Матері, що мають своїх синів у війську, одержать в часі бенкету американські прапори.

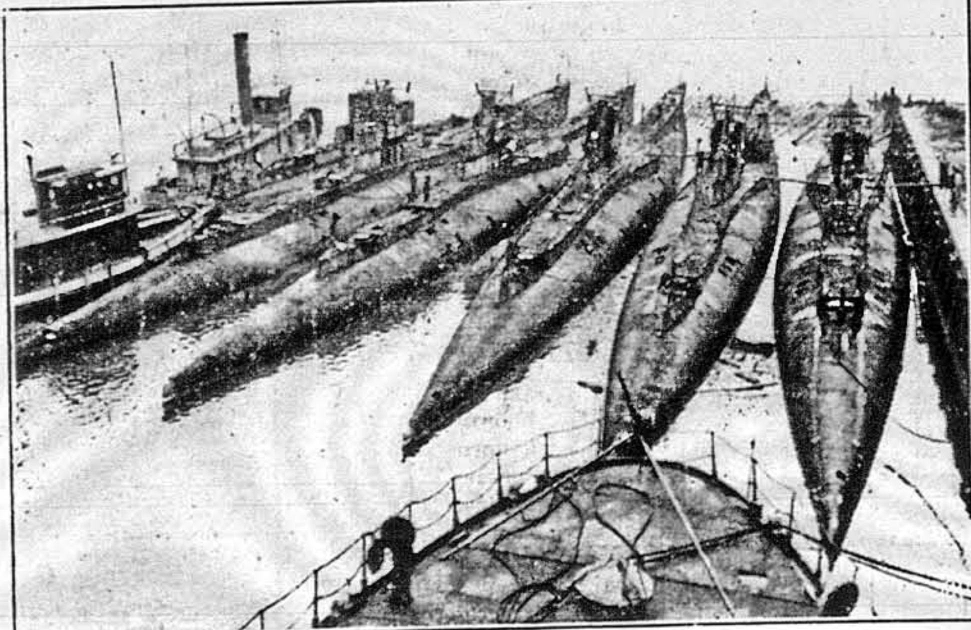
Просимо всіх, що взяли тікети до розпродажі, віддати тікети і гроші комітетови найдальше до середи, 21. жовтня ц. р., щоб він знав, на скільки осіб приготовляти вечеру та впорядкувати збірку, яку мається вручити на бенкеті військовому представникови.

Матерей, котрі ще не подали, кілько їхніх синів є при війську, просимо це зробити до середи, на адресу 180 William Street.

Українці Громадяни Нюарку! Зрозійте вагу хвилі й піддержіть усіми силами патріотичні й гуманітарні заходи Комітету.

Вступ на бенкет $2.00. Вступ на танці 65¢. Оркестра В. Гагена.

ЗА КОМІТЕТ: адвокат І. Романишин, пр.; п-на Г. Гавриляк, секр.

ПІШЛИ НА СТАРЕ ЗАЛІЗЗЯ.—Шість старих підводних човнів, що ржавіють коло філядельфійських корабельних доків, незадовго будуть могти знову піти на війну: їх повезуть до сталевої фабрики, де їх перетоплять на якесь інше воєнне наряддя. Один з тих човнів збудовано в 1917. році, а інші перед 1921.

Євгеній Замятін.

Совєтські Діти*)

До моєї робітні в Ленінграді входить мій приятель Олег, осмилітний мущина, разом зі своїм батьком. Двері низькі й батько Олега, входячи схиляє голову. Олег не вищий метра, але й собі схиляє голову: почуває себе цілком дорослою людиною. Одягнений в матроську блюзу й має голу шию. Розглядаю його та завважую, що на шиї вже нема золового хрестика, який носив ще рік тому.

Відбувається діяльог між мною й Олегом:

Я: Ох, Олегу! Хрестик вже зняв? Виходить, що вже нема Бога?

Олег. (задумавшись): Ні, Бог є, але я в нього вже не вірю...

Автор цієї орігінальної теольогічної формули лише один рік побув у совєтській школі. Тепер вже їх школу перенесли до фабрики. Олег мені оповідав про майстерні й машини з таким захопленням, з яким за моїх часів говорилося про паперових орлів й дитячі пістолети. На запит: „Виходить, що ти будеш..." — навіть не задумуючись, відповідає: „звичайно, інжиніром".

Рот майбутнього інжиніра напханий волоськими оріхами — дуже любить їх. Оріхів ще на тарілці є багато, але Олег вже встає. „Куди так?" — Відповідає серйозним тоном: „Маємо засідання, завтра розпочинаємо збірку „утільсиря". За мовою совєтського закона „утільсирйо" — це старі калоші для кавчукової фабрики, залізний лом для гамарні. Часописи закликають громадян до збірання цього матеріялу. Олег є громадянином, отже... Зітхнув, оглянувся на оріхи і відходить, знову схиляється в дверях як дорослий...

—o—

Пригадав я собі молодого приятеля Олега не випадково: в цеї дитини є деякі типові риси совєтського школяра. Зрештою не маю певности: чи смію називати дитиною осмилітнього совєтського громадянина? На свої вісім років є більш дорослим, ніж був в його літах я, є більш дорослим ніж осмилітній француз або англієць. А що й казати про дітей трохи старших. Пятилітні вже знають слово „пятилітка"; пятнацятилітні вже будуть з вами розмовляти про пятилітку нечесаною мовою офіціяльних радянських часописів. Не знають жадних казок, жадних русалок, жадних чудес: стихія дитячої фантазії впроваджена до строго раціоналізованих, бетонованих, утилітарних каналів. Крила знають лише літакові, про перетворення лише хемічні, про святих революціонерів. Велика частина колишніх дитячих книжок викинена з бібліотек й замінена новими. Беру наосліп одну з моєї збірки радянських дитячих книжок. Натрапляю на часопис — підручник „Маленькіє ударнікі" за 1931 рік, виданий державним педагогічним видавництвом для початкових шкіл, для мого Олега. Ось зміст одної з книжок цього часопису — змалює життя радянського школяра краще й докладніше, ніж моє вбоге перо белетриста, що не пройшов строгої Олегової школи.

Число часопису починається віршом „Ударноє лето". Темою цього поетичного твору є виріб грибних консервів, поливання й полення городу, праця в курнику й свинячім хліві, словом — літня праця школярів в колективних господарствах (в колгоспах).

Дальше йде передовиця: про постанови шостого зїзду рад, про виконання пятилітки протягом човирьох літ й про колгоспи. За нею друга політична стаття про московський процес „меншевиків". Далі стаття про влаштування шкільної виставки: громадяни-школярі мусять подати відомости про те, скільки продали позички, скільки зібрали „утильсиря", як „боролися з куркулями й попами", як „змагалися з прогульщиками". Та от маємо вже „подорожі"! Нарешті щось подібного до нашого дитинства! Ні, знову не те! Це є повчаюча радіоподорож до Магнітогорску, на рибацький промисл, до колхозу „Гігант". А ось ще про подорожі: делегати міських школярів ідуть до колгоспів, а делегати сільських школярів ідуть до міст, при чому „делегати вчаться працювати по своїм силам у фабриці, в колгоспі". Дальше є коментарі до важного державного акту, до умови школярів з комісаріятом хліборобства про допомогу осмилітніх громадян колгоспам в галузі птахівництва й городництва. Мені якось болісно читати рядом з цим сторінки, що радять цим суспільним чинникам гратися „в поїзд" або робити лук і стріли. Зрештою, є гри, що не порушують стилю: ось тут перед мною друга дитяча книжка, з надписом „Конвоєр", що пояснює в забавній формі процес продукції на фабриці; в „конвоєра" може мій приятель Олег гратися, неризикуючи скомпромітувати своє високе становище...

—o—

Із цеї малої ілюстрації вже видно, що совєтська школа є передусім школою суто утилітарною. Завданням цієї школи не є накопичування теоретичних знань, а скорше навчання праці. Практичне переведення праці в господарстві або в фабриці займає в ній головне місці. Для студентів вищих технічних шкіл чергується двомісячний цикль теоретичних студій з двомісячним циклем практичної праці на фабриці. Якщо можнаби відносно совєтської молоді вжити слова „мрія", то більша частина її мріє про те, щоби стати хеміками, інжинірами, „керовниками промислу". На університети, до педагогічних, до лікарських шкіл йдуть з неохотою, попадають туди головно ті, що перепали при вступних іспитах до технічних інститутів.

Совєтська школа — це школа, яка зовсім не ховає своєї політичної тенденції, це є педагогічна фабрика, що пересіває матеріял і виробляє з нього комуністів. Перший щабель, що відкриває пізніше двері до партії, є внутрішнашкільна організація т. зв. „піонірів" — щось подібного до комуністичних пластунів, скавтів (але кожний піонір знає зі своїх підручників, що европейський скавт є „душогуб"). Дальшим щаблем є „комсомол" (комуністична молодь), організація вже яскравіше висловленого партійного характеру. „Піоніри" мають уніформу: червоні краватки, військовий статут, бубни — все це для осмилітнього громадянина велика принада. Між піонірами є багато середньошкільників, — а скільки драм на тему „батьки й діти" відбувається в цих декораціях! З піонірів до „комсомолу" переходять далеко не всі й лише частина з „комсомолу" дістається потім до партії.

—o—

Одмінно від европейської конфесійної школи або школи безконфесійної, совєтська школа є школою протирелігійною; відповідні тенденції починають вщеплюватися в найнищих клясах. В школах для дітей старшого віку скрізь організуються „гуртки безбожників". Релігійні свята не святкуються по школах, ані Різдво, ані Великдень: — громадяни-школярі разом з рештою громадян святкують лише „свята ревoлюції" (жовтневі й першого травня). Спробуйте но запитатися совєтського школяра — „який сьогодні день?" — тричверти вам не відповість на це питання: дні тижня й навіть саме слово „тиждень" — в совєтській школі забуті; замісць тижня — є там „пятиднівка", „шестиднівка", замісць неділі — пятий або шестий день. Під перо проситься висновок: совєтська протирелігійна школа — це новий, окремий тип конфесійної школи, в якій за основу взято „протирелігійна релігія" комунізму (до речі кажучи: існує книжка з неочікуваною назвою... „катехизм... безбожника"). Це поширюється головно на початкову й середню школу, де тези комунізму приймаються скорше в формі емоції, в формі віри.

Ось тут дві невеличкі ілюстрації замітки з мого письменницького записника. Зустріч і знайомство двох семилітніх громадян: один є сином українського селянина, другий сином московського інтелігента — оба школярі.

Діяльог:

Москвич: „А ти в кого віриш — в Бога, чи в Леніна?"

Українець: (подивившись скоса): „Я в Бога!"

Москвич: „Дурень! А я — в Леніна"...

Друга замітка. — В Ленінграді хлопчик повернувшись зі школи, оповідає матері: Сьогодні в школі учитель казав, що потрібно „вигнати всіх богів". Потім хлопчик на деякий час замислився, складаючи в своїй маленькій головці висновок й нарешті знечевя вигукне: „Ага, значить, боги є, коли їх виганяють?" За якийсь час, розуміється, перестане ставити такі питання. Вплив родини не може конкурувати з впливом школи.

Раз у Москві читав я одне зі своїх оповідань перед студентськими слухачами. По прочитанні, як звичайно, посипалися писемні зауваження. В одному з них найшов я запит (що взагалі не відносився до перечитаного оповідання): „Як думаете, коли Христос жив би тепер на землі — чи був би членом комуністичної партії?"

—o—

Говорю тут мало про совєтських студентів, хоча в одній з високих шкіл в Ленінграді в останніх кількох роках читав лекції і доволі часто стрічався з студентами. Але коли вже є в осмилітніх совєтських дітей досить з дорослих, то вже 16—18—20 літні дуже мало ріжняться від дорослих громадян; вони вже переобтяжені працею, дуже часто одночасно вчаться й служать на заводі в якомусь уряді, багато з них вже зливаються зі старшим поколінням робітничих й совєтських урядовців.

А все таки — як вони вже віддалилися від старшого покоління, від своїх батьків, навіть від своїх старших братів, котрі ще памятають давну „дореволюційну" добу, новій молоді цілком чужу й незрозумілу.

На закінчення цього мого короткого нарису приведу діяльог між мною й студентом.

Студент (бачучи в моїх руках якісь совєтські часописи): Скажіть, чи правда, воно, що до революції існували журнали й часописи ріжних партій й кожний читав що хотів?"

Я: „Так, то є правда!"

Студент: „А в тих часописах про одну й ту саму річ, напр. про війну, друкувалися ріжні статті, ріжні погляди?"

Я: „Так, ріжні".

Студент: Не розумію, як то могло бути! Бож про війну лише наш, партійний погляд є правильний. По що тоді друкувати останні?"

Задзвонив дзвінок: початок лекції. Наша розмова скінчилася.

*) Російський письменник Є. Замятін, одержав в 1932 році дозвіл від совєтської влади на однорічний побут за кордоном. Будучи в Празі, мав там виклади, що не дуже були до смаку місцевим комуністам і вони денунціювали його за „контрреволюцію". Крім викладів, він написав для празького тижневика „Пржітомност" статтю: „Совєтські діти". Подаємо її в перекладі Михайла Остаповича.

ПРИГОТОВЛЯЄ. — Джосеф В. Стилвел, американський генерал, командант китайських військ, що їх виперли японці з Бурми, кермує заходами коло їх вишколу й перегруповання, які ведуться тепер у Індії. На світлині, генерал слідкує за точністю артилерійного огню китайських військових студентів.

НІМЦІ ДЕЩО ПОСУНУЛИСЬ У СТАЛІНГРАДІ

МОСКВА. — Совєтські комунікати подають, що німцям вдалось здобути по нових зусиллях один заулок в Сталінграді. Кажеться далі, що німці постійно наступають і скидають за один день на місто по 1,000, а то й 1,600 бомб. Через те неможливо робити протинаступи.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

НІМЦІ ПРОПОНУВАЛИ ГАЛИЦЬКИМ ПОЛЯКАМ ЖИДІВСЬКІ СКЛЕПИ

ЛОНДОН (ОНА). — Польські кола в Лондоні повідомляють, що німці хотіли віддати галицьким полякам жидівські склепи, але казали, що вони мусіли б переводити в життя антисемітську програму. Кажуть, що поляки відмовилися і пропозиції не приняли.

ТАРЗАН, ч. 656. Для інших.

З повагою Тарзан оглядав загадочне побережжя, на яке доля кинула його разом з його товаришами. Він відчував небезпеку.

Недалеко від води розлягався чорний праліс. Що він крив у собі? Чи мав він у собі корм, щоб наситити тих нещасливців? Тарзан мусів сам переконатися.

Підійшовши до самого пралісу Тарзан здержався. Без його оборонного ножа він міг не справитись з можливою небезпекою і не вернути.

А без нього ті безборонні нещасливці, що їх доля пожалувала перед хвилями моря, також напевно пропалиб. Він мусів думати про них.